

Klauzurní práce č. 4 (125) konaná dne 8. září 2017

Iniciativní pracovník

Obviněný Vladimír vykonával zaměstnání „pracovník ostrahy“ v obchodním centru na pražském Zličíně; zaměstnavatelem byla společnost s ručením omezeným Incredible Security, s. r. o. Vladimírovým úkolem bylo zejména zajistit bezpečnost a sledovat, zda nedochází ke krádežím. Při jakémkoliv podezření na páchaní trestné činnosti ze strany zákazníků obchodního centra bylo jeho úkolem podezřelé osoby zadržet a okamžitě informovat Policii ČR, o čemž byl při nástupu do zaměstnání poučen a zároveň byl o tomto proškolen expertem na bezpečnostní a technická rizika. Každý den rovněž vyplňoval zprávu o průběhu dne, kdy každou jednotlivou rizikovou událost zaznamenával do speciálního deníku, který 1x za 14 dní odevzdával nadřízenému pracovníkovi.

Dne 5. 1. 2016 přišel Vladimírův velký den, neboť zadržel Jindřicha, který bez zaplacení právě opustil prodejnu elektroniky s jedním kusem telefonu iPhone 6 v celkové hodnotě 20 990 Kč. Vladimír odvedl Jindřicha do své sklepní kanceláře, a zamýšlel přivolat Policii ČR. Poté, co jej Jindřich nazval „gaunerem, který se nezmůže na nic jiného než šikanovat lidi“, však změnil názor, a rozhodl se, že Jindřicha za tuto drzost potrestá, jak řekl do protokolu, že „si ho vychutná“. Přivázal Jindřicha k židli 3 x ho udeřil vší silou gumovým pendrekem do oblasti žeber a 2 x ho kopl do hlavy, přičemž měl obuty těžké boty, tzv. „kanady“. Poté poškozeného rozvázal a umožnil mu, aby odešel. Následkem bití byla u poškozeného zjištěna dvě zlomená žebra, zlomená čelist, zlomený nos a jen díky náhodě nedošlo k žádnému poškození mozku či jiného dalšího důležitého orgánu. Celková doba léčení Jindřicha v důsledku utrpeného zranění si ovšem vyžádala 9 týdnů, po které byl citelně omezen v obvyklém způsobu života.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Vladimíra? Odůvodněte.
2. Může právnická osoba, společnost Incredible Security, s. r. o., zaměstnavatel Vladimíra, trestněprávně odpovídat za jednání svého zaměstnance popsané v zadání ? Odůvodněte.

3. Pokud je Vladimírovo jednání popsáno v zadání trestným činem, kdy dojde k zániku trestnosti z důvodu uplynutí promlčecí doby? Odůvodněte.
4. Posuďte kauzu pro případ, že po skončeném bití poškozeného Vladimír Jindřichovi sdělil, „ať vypadne“. Jindřichovi při odchodu z kalhot ovšem vypadla peněženka (hodnota 500 Kč), ve které bylo 5 300 Kč. Vladimír to zpozoroval a peněženku i s penězi si ponechal. Když byl ohledně tohoto skutku Vladimír vyslýchán v přípravném řízení v postavení svědka, po zákonném poučení, vědomě nesprávně uvedl, že peněženku našel v prodejně, nevěděl, komu patří, a tak si ji ponechal i s penězi. Odůvodněte.
5. Vladimír byl usnesením příslušného soudu vzat do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. a) tr. řádu. V usnesení soud uvedl, že „jediným důvodem vazby je obstrukční chování obviněného, který bránil vyšetření svého duševního stavu příbranými znalci: nedostavoval se k vyšetření duševního stavu, pokud se dostavil, znalcům nadával a nespolupracoval s nimi, nepřebíral v místě svého trvalého bydliště poštu označenou razítkem zdravotnického zařízení, kam se měl dostavit, a tak záměrně mařil vypracování znaleckého posudku.“ Odpovídá takové rozhodnutí a jeho odůvodnění trestnímu řádu? Odůvodněte.
6. Po zahájení trestního stíhání se Vladimír opakovaně nedostavil k výslechu. Z tohoto důvodu mu policejní orgán opakovaně uložil pořádkovou pokutu, a to nejdříve ve výši 5 000 Kč a následně dokonce ve výši 20 000 Kč. Byl postup policejního orgánu možný a správný? Odůvodněte.
7. Písemné vyhotovení rozsudku bylo Vladimírovi doručeno dne 9. 9. 2016, jeho obhájci dne 8. 9. 2016. Dne 19. 9. 2016 (pondělí) podal Vladimír prostřednictvím svého obhájce k poštovní přepravě odvolání, které adresoval odvolacímu soudu. Poštovní zásilka byla odvolacímu soudu doručena dne 20. 9. 2016. Bylo odvolání podáno včas? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Iniciativní pracovník - řešení

1. Obviněný Vladimír se dopustil přečinu omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, 2 tr. zák. a zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zák., a to v jednočinném souběhu.

Obviněný Vladimír spáchal trestný čin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, 2 tr. zák. tím, že Jindřicha přivázal k židli a bránil mu bez oprávnění užívat osobní svobody. Podle odst. 2 je nutno jednání posoudit z toho důvodu, že Vladimír poškozeného přivázal k židli za účelem spáchání zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví. Trestný čin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, 2 tr. zák. posoudíme podle § 14 odst. 2 tr. zák. jako přečin, kdy tímto jsou mj. ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let; zde činí horní hranice trestní sazby tři léta.

V tomto případě nelze přisvědčit tomu, že by se jednalo o zadržení osoby podezřelé podle § 76 odst. 2 tr. řádu, neboť Vladimír nečinil žádné kroky vedoucí k předání Jindřicha policejnímu orgánu.

Vladimír rovněž spáchal trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zák., neboť Jindřichovi úmyslně způsobil těžkou újmu na zdraví, kterou je podle § 122 odst. 2 tr. zák. vážná porucha na zdraví nebo jiné vážné onemocnění, kdy v tomto konkrétním případě se jedná o delší dobu trvající poruchu zdraví podle § 122 odst. 2 písm. i) tr. zák. Podle ustálené judikatury jde o dobu, kdy je citelně omezen způsob života nejméně po dobu 6 týdnů (srov. č. 16/1988 Sb. rozh. tr.). Uvedený trestný čin posoudíme podle § 14 odst. 3 tr. zák. jako zvláště závažný zločin, neboť se jedná o trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody ve výši deseti let.

Skutek neposoudíme podle ustanovení § 171 odst. 1, 3 písm. d) tr. zák., neboť následek těžké újmy na zdraví podle ustanovení § 171 odst. 3 písm. c) tr. zák. je v návaznosti na ustanovení § 17 písm. a) tr. zák. nedbalostní (srov. č. 29/2011 Sb. rozh. tr.).

Uvedených trestných činů se Vladimír dopustil jedním skutkem; aby se jednalo o jeden skutek, je třeba, aby akt jednání byl příčinou následku významného z trestního práva a aby pachatel jednal v relevantní formě zavinění. Souběh uvedených trestných činů je možný,

2. Společnost Incredible Security, s. r. o. se trestného činu nedopustila, neboť nebyla naplněna podmínka přičitatelnosti vyplývající z ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO. Právnícká osoba nebude trestněprávně odpovídat za jednání svého zaměstnance popsané v zadání [§ 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO].

Ustanovení § 7 ZTOPO negativním výčtem definuje trestné činy, kterých se právnická osoba nemůže dopustit (*a contrario* tedy může spáchat všechny ostatní včetně těch, které spáchal Vladimír). Konstrukce přičitatelnosti trestného činu Vladimíra jeho zaměstnavateli je následující:

- a) trestný čin je spáchán právnickou osobou, byl-li spáchán v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti – podmínka spáchání činu v rámci činnosti je naplněna, neboť se jednalo o výkon zaměstnání Vladimíra (§ 8 odst. 1 ZTOPO v návěti),
- b) musí být naplněna podmínka jednání vyjmenovanou osobou – v tomto případě se jedná o zaměstnance při plnění pracovních úkolů podle § 8 odst. 1 písm. d) ZTOPO – podmínka naplněna,
- c) právnické osobě lze stran kategorie zaměstnance při plnění pracovních úkolů jeho jednání přičítat pouze tehdy, došlo-li k naplnění podmínek uvedených v ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO, v tomto konkrétním případě, pokud právnická osoba neučinila opatření, která po ní lze spravedlivě požadovat. Z hlediska zadání však lze konstatovat, že právnická osoba svého pracovníka proškolila, byl poučen o výkonu svého zaměstnání a rizicích z toho vyplývajících, jedná se tak o jeho exces, který se právnické osobě nepřičítá – podmínka nenaplněna.

3. K zániku trestnosti z důvodu uplynutí promlčecí doby dojde dnem 6. 1. 2031 [(§ 34 odst. 1 písm. b) tr. zák. a § 139 tr. zák.).]

Horní hranice trestu odnětí svobody jako Vladimírova nejzávažnějšího trestného činu činí u trestného činu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zák. deset let. Trestní odpovědnost za tento trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež jev tomto případě patnáctiletá [(§ 34 odst. 1 písm. b) tr. zák.).]

Podle ustanovení § 34 odst. 2 tr. zák. počíná promlčecí doba běžet u trestných činů, u nichž je znakem účinek anebo u nichž je účinek znakem kvalifikované skutkové podstaty, od okamžiku, kdy takový účinek nastal; v tomto případě nastal okamžik ukončení jednání a účinku v zásadě ve zcela stejnou dobu. Zároveň, kde trestní zákoník spojuje s uplynutím určité doby nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala událost určující její začátek (§ 139 tr. zák.), tedy promlčecí době běží od 6. 1.

4. V takovém případě by se Vladimír dopustil dokonání přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), § 138 odst. 1 tr. zák.

Popsaným skutkem by se Vladimír dopustil trestného činu krádeže podle ustanovení § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák., neboť si přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou. Nemůžeme usuzovat na trestný čin zatajení věci podle § 219 odst. 1 tr. zák., neboť toho se pachatel dopustí tehdy, když jde podle představy pachatele o věc ztracenou nebo zapomenutou a zároveň je již zcela mimo dispozici poškozeného (srov. např. č. 35/1987 Sb. rozh. tr.). Škodou nikoliv nepatrnou se dle ustanovení § 138 tr. zák. rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč.

Trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák. posoudíme v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 tr. zák. jako přečin, kdy tímto jsou mj. ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let; v tomto případě činí horní hranice trestní sazby dvě léta.

Daný skutek neposoudíme jako trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 tr. zák., neboť osoba, která spáchala trestný čin, se nepravdivou svědeckou výpovědí ohledně tohoto svého trestného činu nedopouští trestného činu křivé výpovědi, a to ani tehdy, byla-li řádně poučena o právu odepřít vypovídat podle § 100 odst. 2 tr. řádu (srov. 25/69 Sb. rozh. tr. či 39/70 Sb. rozh. tr.).

K odůvodnění srov. rovněž příklad č. 241 z učební pomůcky Příklady z trestního práva hmotného a procesního - 2. aktualizované a doplněné vydání (Grivna, T., Vokoun, R., Bohuslav, L. a kol.: Praha, Leges, 2013).

5. Rozhodnutí soudu o vzetí obviněného Jindřicha do vazby nebylo v souladu s trestním řádem z důvodu rozporu s ustanovením § 67 písm. a) tr. řádu.

Jestliže je obviněný vzat do vazby výhradně z důvodů svědčících o nutnosti zajistit vyšetření jeho duševního stavu, jedná se o porušení čl. 8 odst. 5 Listiny, neboť namísto uvalení vazby má být nařízeno jeho pozorování ve zdravotnickém zařízení, viz § 116 odst. 2 tr. řádu. Institut vazby a institut pozorování ve zdravotnickém ústavu nelze vzájemně zaměňovat už proto, že institut pozorování ve zdravotnickém ústavu je nutno považovat za vůči právům obviněného šetrnější (srov. náleží Ústavního soudu, svazek 72, náleží č. 7 Sb. n. a u. – sp. zn. I. ÚS 2883/13).

6. Policejní orgán postupoval správně, neboť ustanovení § 66 tr. řádu, ani žádné jiné, opakované uložení pořádkové pokuty nezakazuje.

Podle ustanovení § 66 odst. 1 tr. řádu lze uložit pořádkovou pokutu tomu, kdo neuposlechne příkazu, který mu byl dán podle trestního řádu, až do výše 50 000 Kč. Takovým příkazem je typicky předvolání obviněného, aby se dostavil před orgán činný v trestním řízení.

Ustanovení § 66 odst. 1 tr. řádu zároveň nezakazuje opakované uložení pořádkové pokuty za opětovné porušení povinnosti, kterou je možno znovu uložit. Z tohoto důvodu je možno konstatovat, že policejní orgán postupoval správně.

7. Odvolání bylo podáno včas, § § 248 odst. 1 tr. řádu.

Z ustanovení § 248 odst. 1 tr. řádu vyplývá, že se odvolání podává u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje, a to do osmi dnů od doučení rozsudku. Jestliže se rozsudek doručuje jak obviněnému, tak obhájci, lhůta běží od doručení posledního z nich (248 odst. 2 tr. řádu). Z ustanovení § 60 odst. 1 tr. řádu plyne, že do počátku běhu lhůty se nezapočítává den, kdy nastala událost určující počátek lhůty. Ustanovení § 60 odst. 3 tr. řádu pak stanoví, že případně-li konec lhůty na den pracovního klidu nebo pracovního volna, pokládá se za poslední den lhůty nejbližší příští pracovní den. Podle ustanovení § 60 odst. 4 písm. a) tr. řádu je lhůta zachována též tehdy, jestliže podání bylo ve lhůtě podáno jako poštovní zásilka adresovaná soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, u něhož má být podáno nebo který má ve věci rozhodnout. S ohledem na výše uvedená pravidla spadalo uplynutí lhůty pro podání odvolání na den 19. 9. 2016. Tento den bylo odvolání podáno jako poštovní zásilka adresovaná příslušnému soudu. Lhůta pro podání odvolání byla tedy zachována.